

BLÖDNING

Det är studiedag, så i stället för skola har Daniella och några av de andra barnen ordnat en picknick på innergården mellan husen där hemma. De äldre barnen springer i förväg och Lia som inte riktigt hinner med försöker komma ifatt sina syskon. I ena handen har hon ett glas med hallonsaft och i andra handen håller hon en kanelbulle. Det är svårt att springa utan att spilla, så hon tittar inte riktigt efter var hon sätter fötterna och snavar på en kantsten. Lia faller och saftglaset slås sönder mot betongen. Det trasiga glaset skär rakt in i hennes hand. Daniella, som är Lias storsyster, hör att Lia gråter och springer tillbaka till henne. Det kommer blod från Lias hand. Massor med blod.

FAKTA

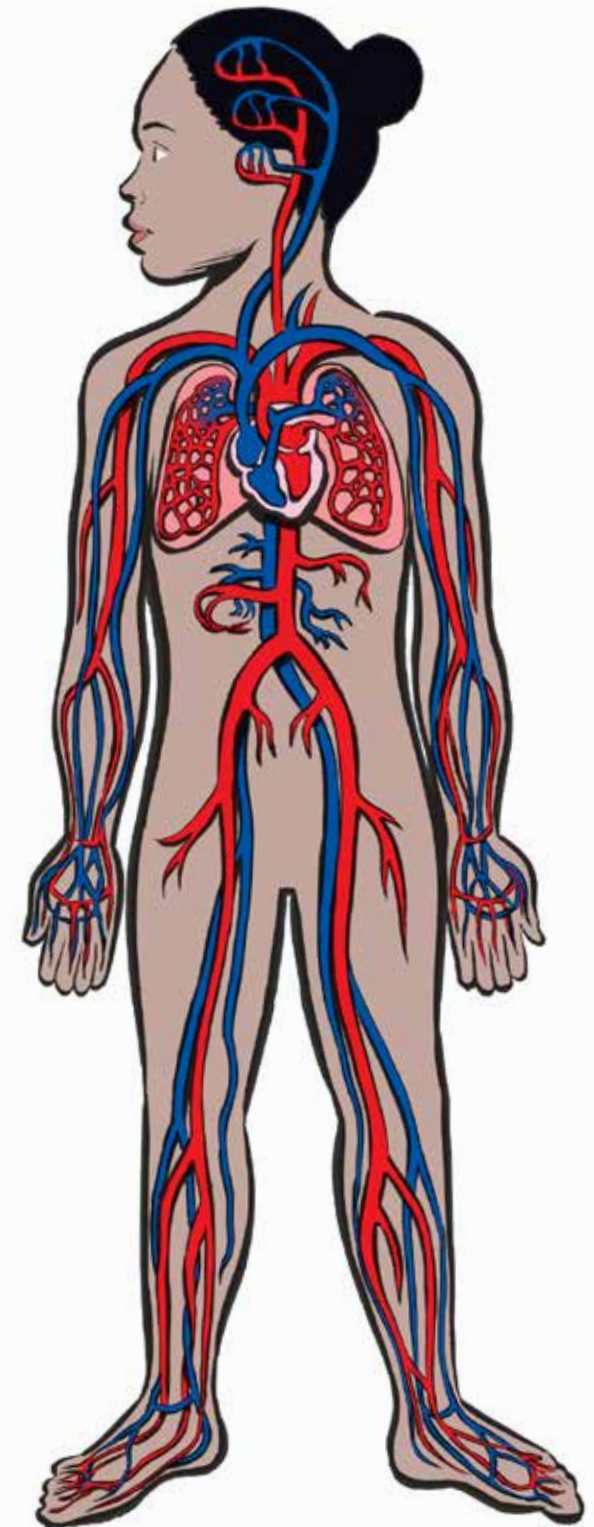
Du har säkert märkt hur en bloddroppe på ett skrapsår först är mjuk och sedan torkar och blir som en hård skorpa. Blodet har stelnat, eller koagulerat, som man säger. Det är kroppens sätt att få stopp på blödningar.

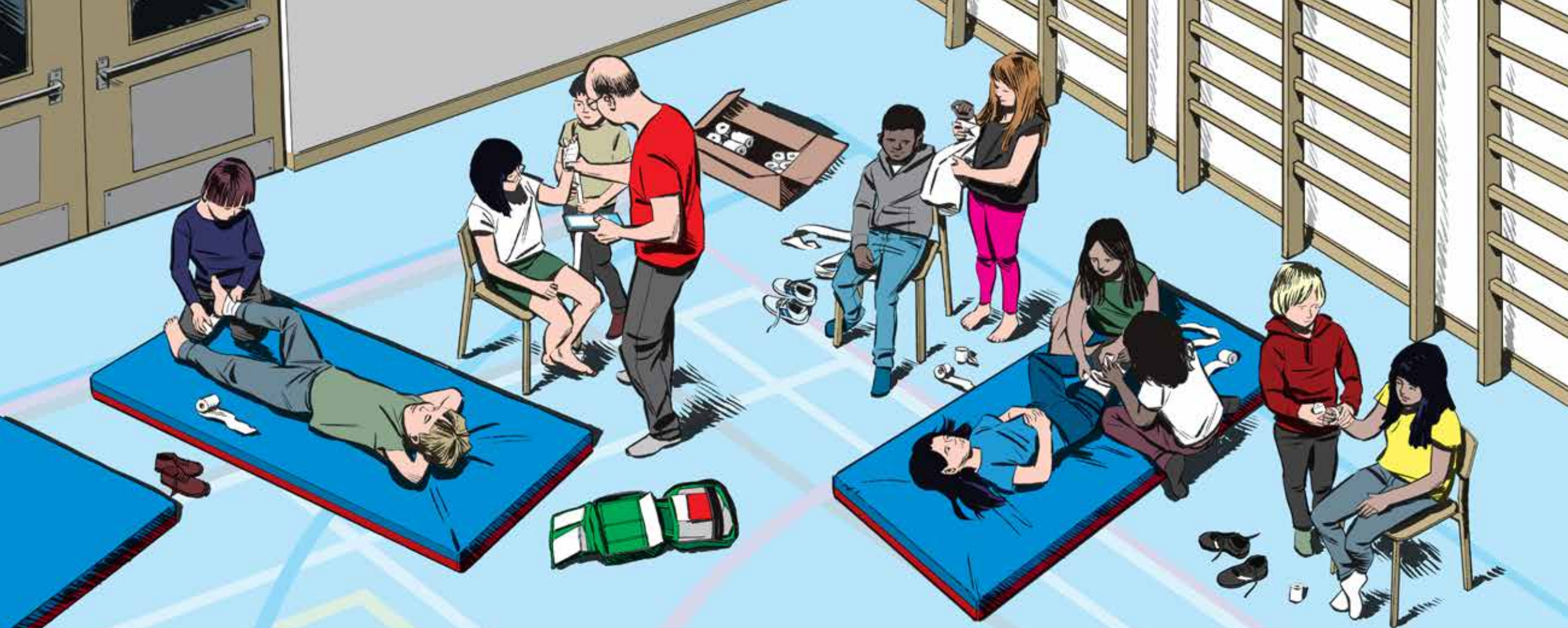
Det finns två typer av blodkärl inne i kroppen: vener och artärer. Sedan finns det små blodkärl också som heter kapillärer.

Vener har tunna väggar och transporterar blodet utifrån kroppen och mot hjärtat. Artärer har tjocka väggar och för blod från hjärtat ut till resten av kroppen. Trycket i artärerna är mycket högre än i venerna och om en artär skadas kan det blöda väldigt mycket.

De flesta blödningar orsakas av skador på kapillärer och vener. Då sipprar, eller rinner, blodet ut. Om en artär skadas ser det istället ut som att blodet pumpas ut och det kan vara svårt att stoppa. Det är ovanligt med så stora blödningar och om det blöder mycket kan kroppen behöva extra hjälp med att få stopp på blödningen.

PÅ BILDEN ÄR VENERNA SOM FÖR BLOD TILL HJÄRTAT BLÅ OCH ARTÄRERNA SOM PUMPAR BLOD FRÅN HJÄRTAT ÄR RÖDA.

- ÖVNINGAR -

- Pröva att trycka med hopvikt tyg emellan på en kompis, känn hur hårt du kan trycka innan det gör ont.
- Öva på att sätta på bandage på varandra. Ni kan använda ett bandage flera gånger, så ni kan prova på olika delar på kroppen. Öva på händer, fötter, lår och panna.
- Öva inte på att sätta avsnörande förband på varandra! Det gör ont och kan vara farligt.

DOKTOR JAKOB BERÄTTAR

ATT FÅ ETT SÅR GÖR ONT, FAST DET BRUKAR INTE GÖRA SÄRSKILT ONT NÄR MAN TRYCKER PÅ DET OCH DU KAN INTE FÖRVÄRRA NÅGOT, SÅ DU BEHÖVER INTE VARA OROLIG FÖR ATT SKADA DIN KOMPIS.

SÅ GÖR DU FÖR ATT STOPPA EN BLÖDNING

1. Sätt tryck på skadan. Ta det du har för att trycka mot såret, en tröja eller en trasa, vad som helst funkar.
2. Håll den skadade kroppsdelens högt, om det går.
3. Be någon gå och hämta ett förband, som ett bandage att sätta på. Fortsätt trycka på såret.

TÄNK PÅ ATT ...

... blod ser läskigt ut men det ser ofta värre ut än vad det är. En del svimmar av att se blod. Om du känner dig yr, sätt dig eller lägg dig ner.

SÅ GICK DET SEDAN

Daniella tog en pappershandduk och pressade den hårt mot Lias hand. Efter en stund tog hon bort handduken och tittade efter. Såret var djupt och blödde, så hon fortsatte att trycka på det. Så länge hon tryckte verkade det inte blöda, men så fort hon släppte började det om. De ringde morfar som kom och hämtade dem och körde dem till sjukhuset. Daniella fortsatte att trycka på såret hela tiden. En läkare bedövade handen, tvättade noggrant rent för att få bort jord och glasbitar och sydde sedan igen det med åtta små stygn.

BE OM HJÄLP!

DOKTOR JAKOB BERÄTTAR

TROTS ATT JAG HAR JOBBAT LÄNGE OCH PÅ MÅNGA OLIKA STÄLLEN BER JAG OM HJÄLP VARJE DAG. JAG GÖR DET FÖR ATT DET ÄR BÄTTRE FÖR DE SOM ÄR SJUKA, MINA PATIENTER. DET ÄR OCKSÅ BÄTTRE FÖR MINA KOMPISAR SOM JAG JOBBAR MED. DET ÄR ROLIGT ATT BLI TILLFRÅGAD OCH ATT FÅ KOMMA MED RÅD. NÄR JAG FRÅGAR NÅGON ANNAN FINNS DET OCKSÅ EN CHANS ATT JAG LÄR MIG NÅGOT NYTT. OM JAG ALLTID JOBBADE ENSAM OCH GJORDE SOM JAG BRUKAR, SKULLE JAG INTE LÄRA MIG NÅGOT OCH DET SKULLE FORT BLI TRÅKIGT. DET ÄR NOG INGEN SOM TYCKER ATT JAG ÄR EN DÅLIG DOKTOR FÖR ATT JAG BER OM HJÄLP, JAG TROR SNARARE ATT DET ÄR TVÄRTOM. OM MAN BER OM HJÄLP VISAR MAN ATT MAN ÄR MODIG OCH FÖRSTÅR ATT DET ÄR NÅGOT VIKTIGT. DET ÄR ATT VISA RESPEKT, FÖR ALLA BEHÖVER VI HJÄLP IBLAND.

ANLEDNINGEN TILL ATT JAG SKRIVER DETTA ÄR ATT JAG VILL ATT DU SKALL BE OM HJÄLP MED FÖRSTA HJÄLPEN SÅ FORT DET GÅR. DET ÄR SUPERVIKTIGT, VIKTIGAST I HELA BOKEN. DET ÄR ALLTID LÄTTARE OM MAN ÄR FLERA SOM HJÄLPS ÅT. ÄVEN OM DET ÄR NÅGOT ENKELT SOM SKALL GÖRAS, SOM ATT PLOCKA BORT EN STICKA, ÄR DET EN BRA IDÉ ATT SÄGA TILL EN VUXEN. DET ÄR LÄTT, TAR INGEN TID OCH KOSTAR INGENTING: "JAG SKA PLOCKA BORT EN STICKA UR EBBAS FOT, VI ÄR I VARDAGSRUMMET" KAN DU ROPA TILL DIN PAPPA NÄR DU PLOCKAR FRAM PINCETT, STERILISERINGSVÄTSKA OCH EN NÅL. SVÄRARE ÄR DET INTE. OM DU SEDAN SKULLE BEHÖVA HJÄLP VET DIN PAPPA BÅDE VAR DU ÄR OCH VAD DU HÅLLER PÅ MED.

MEN OM DET INTE FINNS NÅGON ATT FRÅGA, DÅ? TJA, JAG HAR FAKTISKT ALDRIG VARIT MED OM DET. OM INTE ENS FÖRÄLDRAR ÄR DÄR, FÅR MAN GÅ OCH FRÅGA EN GRANNE OM HJÄLP ELLER RINGA TILL SOS ALARM.

KOM IHÅG: DET ÄR ALLTID RÄTT ATT BE OM HJÄLP!